

ÖĞRENCİLERİN YAŞAMA ALANLARININ ATILGANLIK DÜZEYLERİNDEKİ ROLÜ: SİVAS MERKEZ KAMPÜS VE İLÇE MYO KARŞILAŞTIRMASI

Öğr. Gör. Zekiye TAMER GENCER*

ÖZ

Üniversite eğitimi, ülkemizde ilköğretim ile başlayan eğitim- öğretim hayatının son ancak sonu olmayan aşamasıdır. İlköğretim ve liseden sonra uygulanan bir sınav aracılığı ile yerleştirilen öğrenciler 2 yıl ya da 4 yıl süren eğitimin arkasından yüksek lisans ve doktora ile yüksek öğrenime devam edebilmektedir. Hem başlangıcının hem de eğitime devam etmenin zor ve çetrefilli olduğu yükseköğrenim süreci bittikten sonra da bazı sıkıntıları barındırmaktadır. ÖSS ile bir programa yerleşmek ile başlayan ve diplomayı alarak iş dünyasında yer edinmeye çalışmakla devam eden bir döngüdür.

Ülke coğrafyası üzerinde büyükşehir, il ve ilçe merkezlerinde yapılandırılmış olan üniversite binaları ve sosyal ortamları içeren bu süreçle ilgili yaşanan sıkıntılar bu çalışmanın temelidir. Tercih döneminden sonra yerleştikleri üniversite kampüslerinin olduğu şehirlere giderek, öğrenim sürdürdükleri süre zarfında ilgili yerlerde kalan öğrencilerin sosyal ortamları ve bu ortamların başarı performanslarına etkisi konusunda uygulamalı bir çalışma kurgulanmıştır. Taşra üniversitelerinden biri olan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi merkez kampüs ile merkeze en uzak ilçede bulunan Divriği Meslek Yüksek Okulu öğrencileri üzerinde yapılacak uygulama ile bir karşılaştırmaya gidilecektir. Rathuss' un Atılganlık Envanteri kullanılarak yapılan ölçüm öğrencilerin demografik özellikleri açısından test edilerek bir sonuca ulaşılabacaktır.

* Cumhuriyet Üniversitesi, Divriği Meslek Yüksek Okulu, zekiye_tamer@hotmail.com

Çalışmanın sonunda sosyal yaşama alanlarının ve öğrencilerin psikolojik durumlarının üniversite eğitimi sürecindeki rolü hakkında çeşitli bulgular üzerinden birtakım öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksek Okulları, Öğrencilerin Sosyal Durumları, Rathuss' un Atılganlık Envanteri

THE ROLE OF LIVING AREAS OF STUDENTS ON LEVELS OF ASSERTIVENESS: A COMPARISON FOR MAIN CAMPUS AND VOCATIONAL SCHOOL OF DISTRICT IN SIVAS

ABSTRACT

University education in our country, starts with primary school education but it is not final step. After primary and high school the students who come for two or four years with an exam and they continue master's degree. The university education which is a difficult process includes several problems after it finished. It is a process which starts with a programme by OSS and finishes with finding a job.

On country geography, there are a lot of university buildings which include different social matters and the basic of this study is about these matters and structures. After preferred term, the student must go to different cities for education and they must live in these cities during the university education. So this study is edited as an application for performances and social lives of students.

For this study, a comparison research will be done between the students who live at central and at town, these students are at one of the provincial universities Cumhuriyet University. A result will be reached by using the Rathuss Assertiveness Inventory of demographic characteristics of measuring students.

At the end of the study, some suggestions will be developed about areas of social life and psychological status of students in the process of university education.

Keywords: Vocational High Schools, Students' Social Status, Rathuss' s Assertiveness Inventory

GİRİŞ

Üniversite eğitimi, ülkemizde ilköğretim ile başlayan eğitim- öğretim hayatının son ancak sonu olmayan aşamasıdır. İlköğretim ve liseden sonra uygulanan bir sınav aracılığı ile yerleştirilen öğrenciler 2 yıl ya da 4 yıl süren eğitimin arkasından yüksek lisans ve doktora ile yüksek öğrenime devam edebilmektedir. Hem başlangıcının hem de eğitime devam etmenin zor ve çetrefilli olduğu yüksek öğrenim süreci bittikten sonra da bazı sıkıntıları barındırmaktadır. ÖSS ile bir programa yerleşmek ile başlayan ve diplomayı alarak iş dünyasında yer edinmeye çalışmakla devam eden bir döngüdür.

Çeşitli yönetmeliklerden oluşan ve kendine güvenen, özgür, etkin iletişim kurma kabiliyetine sahip, araştırmacı, bilimsel duyarlılığı yüksek bireyler yetiştirmeyi hedefleyen yüksek öğretimde tek hedef öğretmek değil aynı zamanda eğitmektir. Çocukluktan çıkıp genç olmuş bireylerin yetişkinliğe geçiş aşamasında tanıştığı üniversite öğrenciliği dönemi, aynı zamanda bireyleri hayata hazırlama ve toplumsallaştırma özelliklerine de sahiptir. Yani hem bilimsel bilgi aktarımı hem de hayata dair bazı değer ve sorumlulukların bireylere öğretilmesi ya da öğrenmeye yönlendirilmesi rolünü üstlenen yüksek öğrenim kurumlarına şüphesiz önemli görevler düşmektedir.

Üniversitelerin önemli oluşumlarından olan meslek yüksek okulları da benzer görev ve sorumlulukları üstlenmiştir. Kamu kurum kuruluşları ve özel sektörde faaliyet gösteren firmalar ara eleman desteği sağlamayı amaç edinen meslek yüksek okulları, ülkemizde gereken önem ve ilgi düzeyinde değildir. Meslek lisesi mezunlarının sınavsız olarak geçiş yapabildikleri bu okullar eğitim kalitesi ve eleman yetiştirme anlamında bazı eksikliklere sahiptir. İstenilen ve amaçlanan düzeyde istihdam olanağı bulamayan mezunları olması nedeniyle, meslek yüksek okulları amacına hizmet edememekte ve bir takım sorunlarla uğraşmaktadır.

Halihazırda 2 yıl süreyle eğitim veren bu okulların teorik ve pratik bilgiye dayalı eğitim sistemi bir takım revizyonlara ihtiyaç duymaktadır. Daha az teorik ve daha yoğun pratik bilgi içeriğine göre düzenlenerek, mezunlarının iş bulma olanağının artırılması söz konusudur.

Bu çalışmada, ülkemizde bulunan meslek yüksek okullarının eğitim ve öğretim sistemlerinin tartışılması yerine, okul öğrencilerinin sosyal durumları üzerine bir inceleme yapılmıştır. Ülkemizde meslek yüksek okulu eğitiminin yeri, sosyal ve iletişim alanı gibi temel konular üzerinde durularak, okul binalarının konumlandırılmaları ve bunun öğrencilerin sosyo-psikolojik durumlarına etkisi incelenmiştir. Bu inceleme için Rathuss' un Atılganlık Envanteri kullanılmış ve merkez ile ilçe meslek yüksek okulu öğrencileri arasında bir karşılaştırma yapılmıştır.

Sosyal Alan

Toplumsallaşma sürecinde, birey olma kimliğini kazanan insanın; en temel ihtiyaçlarından biri barınma ve kendine bir yaşam alanı inşa edebilmesidir. İnsanın yerleşik hayata geçişiyle birlikte barınma sorununa makul çözümler bulma arzusu insanoğlunun amaçları içinde hep güncel olma özelliğini koruyarak gelmiştir.

Genel anlamda, sınıf bir sosyal hiyerarşide kişilerin belli kriterlere göre derecelendirilmesidir, Festinger'in sosyal hiyerarşide açıkladığı gibi, kişi sürekli olarak kendisini, karşılaştırma standardı olarak alacağı etrafındaki kişi ya da kişiler ile ölçmek, değerlendirme yapmak eğilimindedir. Statü bir dereceleme süreci olduğuna göre, uygulanacak kriterlerin ölçülebilir olmasına özen göstermek gerekmektedir. Sosyal sınıf, sosyal hiyerarşi içinde kişilerin derecelendirilmesi işlemi olup hiyerarşik bir özelliğe sahiptir. Bu özellikten dolayı da, aynı sınıftaki üyeler hemen hemen aynı statüye sahip olurken, diğer sınıfın üyeleri ya daha fazla ya da daha az statüye sahiptirler. Hedef kitlenin tutum ve davranışlarının belirlenmesinde sosyal sınıfın etkisi büyüktür. Pazarlama açısından sosyal sınıflar, tüketim davranışı ve tutumları için danışma grubu işlevini yerine getirmektedir.

Sosyal sınıf, hedef kitle tutum ve davranışlarını etkileyen grupsal faktörler içerisinde belki de en fazla üzerinde durulması gerektirir. Toplumsal yapının bazı sosyal grup ve tabakalarla da örüldüğü dikkate alınır, sosyal sınıfın bu grup ve tabakalardan nispeten bazı özellikler itibarıyla benzer olanlardan oluştuğu söylenebilir (Odabaşı ,Gülfidan, 2003, s.295).

Gelişen teknolojinin bir sonucu olarak, bilginin hızlı bir şekilde paylaşıldığı ve yeniliklerin çabuk bir şekilde eskidiği çağımızda, yalnızca üretim döngüsüyle üretilen somut ürünler değil soyut değerlerle donatılmış olan enformasyon süreçleri de önem kazanmaktadır. Türkiyeve dünya tarihi boyunca, gelişen bilgi teknolojileri sayesinde, bireylerin ekonomik ve

sosyal hayatlarındaki değişme ve gelişmeler sürekli olarak kendini göstermektedir. İnsan var olduğundan beri bilgiye olan ihtiyaç artarak devam etmekte ve bunun temel nedenini öğrenme ihtiyacı teşkil etmektedir. Bilgi, geleneksel uygulama ve düşünme şeklini kökten değişikliklerle farklı bir boyuta taşıyarak toplumsal bakış açısını değiştiren bir özelliğe sahiptir. Bilginin etkide bulunduğu bu toplumsal dönüşüm, özellikle geçen yüzyıldan sonra, tüm alanda meydana gelen yoğun ve keskin farklılaşmalar, genel olarak toplumsal yapıda da dönüşümlere yol açmaktadır.

Bilginin yol açtığı dönüşümlerin temelinde, bireylerin sosyal yapıları ve yaşam düzeyleri de önemli bir yer teşkil etmektedir. Toplumsallaşma sürecinde olan bireyler yaşam alanları ve sosyal statülerine paralel olarak gelişim göstermektedir. Çocukluktan yetişkinliğe ve sonrasına kadar yani insan hayatı boyunca belli bir topluma ait sınırları belli mekanlar içerisinde yaşamaktadır. Bu sınırlar sosyal gelişmişliğin ve bilgi düzeyinin de bir göstergesidir.

Mekan, yaşayanların sosyal süreçlerini birliktelik içinde yürütebilecekleri bütünsel bir olgudur. Sınırları belirlenmiş kentsel yerleşim mekanların zaman içindeki değişimi ve yönelmesindeki aşamalarda, yaşam biçimleri önemli bir etken olarak belirlenmektedir. Bu aşamaların ortaya koyduğu değişimlerde, doğal ve fiziksel etkilerin varlığı da söz konusudur. Yaşamı anlamlı hale getiren kültürel ve sosyo-ekonomik değerler, istekler ve toplumsal kabullenişler zaman içerisinde şekillenmektedir.

Öğrenme süreci boyunca etkinliğini yitirmeyen yaşam alanları ve sosyal düzeyler, değiştirilmeye müsait ve değiştirildikçe bireysel uyumu gerektirmektedir. Özellikle üniversite eğitimi için yaşam alanlarını terk ederek farklı kentlere geçici bir süreliğine yerleşen üniversite öğrencileri için bu uyum son derece önemlidir. Doğduğu ve temel değerleri edindiği yaşam alanlarından yeni ve farklı alanlara yerleşen öğrencilerin, yeni sosyal alanlarında bulunan halk ile iletişimi eğitim süreci boyunca devamlılık göstermektedir. Bu bağlamda bireyin yaşam biçiminde belirleyici nitelikte olan bir takım öğeler mevcuttur. Bunlar;

Doğal Belirleyiciler	Sosyal Belirleyiciler	Kültürel Belirleyiciler
İklim Topografya Çevresel örüntü ve doku Çevrede var olan malzeme vb.	Toplumun teknik bilgi Düzeyi/yasal düzenlemeler Toplumun refah düzeyi Toplumsal yapı Aile-Toplum ilişkileri	Dünya görüşü[Kültürel değer Ve normlar] Yaşam biçimi ve davranışlar Çevre/mekân kullanım normları Konutun kullanım anlamı

(Gür, 2000, s:50)

Bireyler yaşam süreçleri boyunca, yaşadıkları mekânların doğal, sosyal ve kültürel belirleyicilerinden etkilenmektedir. Tabloda görüldüğü gibi yaşam alanlarının ikliminden çevrede var olan malzemelerinde kadar, sosyal anlamda toplum ve aile ilişkileri, kültürel anlamda ise dünya görüşü ve yaşanan konutların kullanım alanlarına kadar olan bir çok parametre söz konusudur.

Türkiye’ de Üniversite Eğitimi

Türkiye’ de üniversite yapılanmaları, eğitim öğretimine devam etmekte olan genç kuşağın yaklaşık olarak her ilden bir araya gelebildiği şekilde kurgulanmıştır. Üniversite kurumlarının oluşturduğu eğitim ve öğretim merkezlerinin çoğunluğu kampüs yapılarıyla kendi başına bir kent niteliğindedir. Genel itibari ile her türlü genç insanın bulunduğu bu yerler etkileşimin yani gelişim ve değişimin çok kısa bir zaman içerisinde, en belirgin biçimde gerçekleştiği yerlerdir.

Ülkemizde yükseköğretim kavramı en az 2 yıllık meslek yüksekokulu ve sonrasında 4 yıllık lisans ve lisansüstü öğrenim veren kurumların tamamını kapsayan bir süreçtir. Ortaöğretim ve lise öğreniminden sonra başlayarak lisansüstü çalışmalara kadar devam etmektedir. Yükseköğretim kurumları; Meslek Yüksek okulları, Üniversiteler, Fakülteler, Enstitüler, Yüksekokullar, Konservatuarlar, Uygulama ve araştırma merkezlerini içermekte ve özerk bir yönetim olan Yüksek Öğrenim Kurumu tarafından yönetilmektedir. Eğitim sisteminin en üst kademesini oluşturan yükseköğretim eğitimi ile öğrenciler ön lisans, lisans ve lisansüstü diplomasına hak kazanmaktadırlar.

Yükseköğretim kurumlarında amaç; bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilimle ilgili tespit edilen verileri yaymak, ulusal gelişime ve kalkınmaya destek olmak, diğer ülkelerde bulunan ve yurt içindeki yükseköğretim kurumlarıyla işbirliği içinde olarak evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır. Aynı zamanda ilgi ve yetenekleri bakımından ülkenin kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, kendi hayatını idame ettirecek ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin; bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne de sahip bireyler yetiştirmektir. (Fidan ve Erden, 1998, 221; Demirel, 2000, 35). İlgili kurumlar öğrenim hayatları boyunca öğrencilere meslek eğitime yönelik bilgi aktarımının yanı sıra, ülkenin genel problemlerine bilimsel yöntemle yaklaşma, topluma kanaat önderliği etme, bilimsel araştırma yapma, toplumun kültürünü tanıtmaya, geliştirme ve yayma gibi konularda da ilgili altyapıyı oluşturmak için bilgi vermektedirler.

Çağımızda, yaşanan bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler insan hayatının her alanında kendini hissettirmektedir. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler insanların hayatlarını değiştiren en büyük etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü bilginin hızlı paylaşılması ve iletişim sayesinde insanlar arasında görüşler, mesajlar, fikirler veya davranışlar süratle paylaşılabilir ve insanlar iletişime dayanan sosyal ilişkiler yoluyla çevrelerindeki dünyayı oluşturacak anlamlar yaratarak buna göre davranmaktadır. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle insanlar artık bilgiye daha kolay ulaşabilir hale gelmiştir. Bilgiler, fikirler ve davranışlar sınırları aşarak hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştır. İnsanlar arasında bilginin hızlı bir şekilde yayılmasıyla içinde bulunduğumuz çağ bilgi çağı haline gelmiştir. Bilgi çağıyla birlikte ekonomide, toplumsal alanda, siyasal alanda, yönetsel alanda, akademik alanda vb. pek çok alanda hızlı bir dönüşüm yaşanmaya başlanmıştır.

Öğrencilerin Eğitim Sistemimizdeki Yeri

Eğitim, toplumsallaşma süreçlerinde bireylerin kişiler arası iletişim kurmalarında belirleyici bir role sahip olduğundan, gün geçtikçe farklılaşan bilgilere sahip olmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Buna bağlı olarak da bilgi toplumunun temel gerekliliklerinden olan eğitim, bireylerin kişisel becerilerinden ziyade, hükümetlerin yasa ve yönetmeliklerle zorunlu hale getirdiği toplumsal bir ödev haline gelmiştir. Toplumun bilgiye erişmesini sağlamakla yükümlü olan devlet, aynı zamanda da özel girişimleri destekleyerek toplumsal

alt yapıyı da oluşturmak zorundadır. Hızla gelişen bilgi toplumunda yetişen bireylerin istihdamı için gerekli beklentileri sağlayacak olan özel teşebbüslerin varlığı son derece önemlidir.

Teknolojik gelişmelerin sonucunda yeni üretim süreç modellerini geliştirmesi, teknolojinin emek ve sermayenin yerini alması, toplumun her kesimini etkilemesi sonucunda bir toplum ki “Bilgi Toplumu” olarak niteleniyor. Bilginin globalleşmesi ve global olarak inşa edilmiş entegre bilgi ve iletişim ağlarının etkisi ile globalleşen ve entegre olan dünya ekonomisi ve bunun sonucunda küresel toplum ortaya çıkmaktadır. Gelişmiş ülkeler ulusal bilgi yollarının birbirine bağlanması ile oluşturulan bir otobanın meydana getirildiği küresel bilgi ağını inşa etmişlerdir. Bu durum toplumsal yapıda birçok farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Balcı, 2006, 88).

"Çağımız iletişim çağıdır" şeklindeki söylemlerin sorgulanmadan kabul edilmesinde, bilgi ve iletişim teknolojilerinin yarattığı göz kamaştırıcı bir halenin etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle, iletişim teknolojilerini ve bu teknolojilerle üretilen her şeyi (nesne ve süreçleri) doğru kavrayabilmemizin önkoşulu, bu göz kamaştırıcı haleyi ortadan kaldırabilmektir. Toplumsal olarak çeşitli vesile ve düzeylerde kutsanan iletişim teknolojilerine ve bu teknolojilerin ürettiklerine ilişkin tüm mitleri ortadan kaldırabilecek bir ekonomi politik yaklaşım, iletişim teknolojilerinin doğru kavranabilmesine olanak tanıyacaktır (<http://www.bianet.org/diger/egitim1312.htm>).

İçinde bulunulan bilgi çağının en belirgin özellikleri arasında bilim, hızlı teknolojik değişimler ve küreselleşme sayılabilir. Üretimde sermaye “bilgi” olmuş, elektrik enerjisinin yerini nükleer enerji almış ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, “ulaşım-erişim” daha kolaylaşmıştır. Artan nüfus ve gereksinimlere cevap verebilmek için, her konuda, büyük kitlelerle iletişim kurma gereği doğmuştur. Bu kitlelerle ucuz ve etkili iletişim kurabilmenin önemli yollarından biri olarak, yeni iletişim teknolojilerinin kullanılması gündeme gelmiştir. İçinde bulunulan çağa iletişim çağı denmesinin ana nedenlerinden biri de, iletişim teknolojisindeki yeniliklerin günlük yaşama hızla girmesidir (Kesim, 1985: 30).

Son yüz elli yılda, iletişim teknolojileri toplumu temelden ve süratle değiştirdi. Toplumda, her türlü mal ve hizmet üretimi ile bunların tüketimi ve daha da genelde tüm iletişim alışkanlıkları değişti. Etkinliklerdeki coğrafi alan kısıtları giderek azaldı; küreselleşme arttı. Yeni iletişim teknolojileri, gelişmiş-azgelişmiş farkından çok da fazla etkilenmeden, pek çok ülkede toplumsal yaşamın bir parçası oldu (Hankinson, 1996: 39-67).

İletişim Ortamı

İletişim kavramı İngilizce'deki communication kelimesinin Türkçedeki karşılığı olarak kullanılmaktadır. Kavramın kökeni olan “commun” incelendiğinde; odaklaşmak, ortak kılmak kökünden türediği görülmektedir. Kavramın genel tanımı yapılacak olursa “insanlar arasındaki her türlü bilgi, duygu ve düşünce alışverişi, bilginin ortaklaşa kullanılmasıdır” şeklindedir (Işık, 2000:31) . İletişim; insanoğlunun yaşama dair perspektifinin genişlemesine, nüfusun artmasına, teknolojinin gelişmesine, üretimin artmasına, toplumların ve örgütlerin daha karmaşık bir boyuta kavuşmasına paralel olarak hiç bitmeyen bir evrim süreci yaşamaktadır (Yılmaz ve Arslan, 2007:1).

İletişim süreci birtakım basit temellere sahip olmakla birlikte çağdaş yapıdaki toplumların artık toplumsal yapı içinde gerçekleşen ilişkiler açısından son derece karmaşık olmalarının bir sonucu olarak iletişim açısından da çok yönlü ve karmaşık bir yapılanmaya gitmektedir. Çağdaş toplumda iletişim süreci eski toplumsal yapılarda geçerli olan yüz-yüze iletişim biçimlerinden uzaklaşmaktadır. Bugün, insanlar iletişim yoluyla birbirlerine eskisinden daha çabuk ve farklı yerlerde ulaşabilmektedirler. Yüz-yüze görüşme ve iletişimin tek yol olduğu eski dönemlerin tersine gerek hız gerek zaman açısından ortaya çıkan gereksinimler nedeniyle ileteler artık daha gelişmiş araçlar kullanılarak farklı yerlerdeki alıcılara gönderilebilmektedir. Bu, çağdaş toplumlardaki iletişim sürecinde kaynakla alıcı arasındaki mesafenin uzaklaşması anlamına gelmektedir (Yılmaz, 2001:8).

Bireyin sosyalleşmesi, sosyalleşme sonucunda duygu ve düşüncelerini çeşitli semboller yolu ile çevresine iletmesi, iletişimin, sosyal yaşamın oluşum ve düzenlenmesinde önemli bir işlevinin olduğunu göstermektedir. İletişim; kaynak, kod, kanal, mesaj, hedef kitle,

ve feedback (geri besleme) olarak belirtilebilecek bir süreçten oluşmaktadır (Çakır, 2007:18-19-20).

İnsanlar arasındaki ilişkileri incelemenin bir yolu, ilişkiler üzerinde yoğunlaşarak her iki taraftaki insanların kişilik yapılarını göz ardı etmeye çalışmaktır. Yüz yüze iletişim olarak da adlandırılan kişilerarası iletişimi “iki kişi arasında, genellikle yüz yüze ilişki şeklinde gerçekleşen iletişim ” olarak ifade etmek mümkündür. Kişilerarası iletişim genellikle kendiliğinden ve teklifsizdir; katılanlar birbirinden en üst düzeyde geri besleme alırlar. Roller esnekler, çünkü taraflar nöbetleşe gönderici (kaynak) ve alıcı (hedef kitle) olarak iletişim sürecine katılırlar (Mutlu, 1998:208-209). Toplum içerisinde bulunan insanların her biri, bir beşeri varlık olarak, birbirlerinden farklı öğrenim, deney, huy, istek, ümit ve yeteneklere sahiptir. Bu yüzden iletişim sürecine dahil olan insanların sahip olduğu özellikler iletişimin yönünü belirleyen temel unsurlardır.

UYGULAMA: Rathus Atılganlık Envanteri

Üniversite öğrencilerinin, eğitim-öğretim süreçleri boyunca yaşadıkları mekanların, öğrenciler üzerindeki sosyal etkilerini incelenmek amacıyla uygulama olarak bireylerin atılganlık düzeyini ölçen Rathus Assertiveness Schedüle yani Rathus’ un Atılganlık Envanteri (Rathus, 1973) kullanılmıştır. Merkez kampüs ve ilçe de bulunan meslek yüksek okulunda okuyan öğrenciler örnekleme dahil edilmiştir. İl merkezi ve ilçe şartlarının sosyal düzey bağlamında farkları göz önüne alınarak ilçe öğrencilerinden 150 ve merkez öğrencilerinden 250 kişiye envanter uygulanmıştır. Cumhuriyet Üniversitesi merkez kampüs ve aynı üniversitenin il merkezine kilometre bazında en uzak olan ilçesi Divriği MYO da bulunan okullarda okuyan öğrenciler seçilirken hepsinin sosyal bilimler öğrencisi olmasına dikkat edilmiştir.

Tablo 1: Anketin uygulama alanı

YER	Frekans	Yüzde
İlçe	150	37,5
Merkez	250	62,5
Toplam	400	100,0

Bu envanter farklı sosyal düzeylere uygulanması, kısa ve anlaşılır olması, değerlendirmesinin kolay olması gibi bir takım avantajlar taşımaktadır. Bu yüzden, öğrencilerin sahip olması gereken ve üniversite eğitiminin gerektirdiği sosyal düzey açısından, üniversitelerin kurulduğu merkezlerin rolü bu çalışma kapsamında incelenmiştir.

Rathus' un Atılganlık Envanteri, olumlu ve olumsuz 30 maddeden oluşmaktadır. Olumlu ifadelerin ve olumsuz ifadelerin kendi içlerinde toplamları alınarak, bu maddelerin her biri farklı şekilde değerlendirilmektedir. Çekingenliğe doğru uzanan uç puan 30, atılganlığa uzanan uç puan ise 180 dir.

Olumlu ifadeler: 3, 6, 7, 8, 10, 18, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 29 olmak üzere 13 adet olumlu ifade bulunmaktadır. Bu sorulara verilecek puanlarda şöyledir;

Çok iyi uyuyor : 5 puan Pek uymuyor : 2 Puan

Oldukça uyuyor : 4 puan Fazla uymuyor : 1 Puan

Biraz uyuyor : 3 Puan

Olumsuz ifadeler: 1, 2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 23, 24, 26, 30 olmak üzere 17 adet olumlu ifade bulunmaktadır. Bu sorulara verilecek puanlarda şöyledir;

Çok iyi uyuyor : 1 puan Pek uymuyor : 4 Puan

Oldukça uyuyor : 2 puan Fazla uymuyor : 5 Puan

Biraz uyuyor : 3 Puan

Bu sonuçlar toplanarak aşağıdaki düzeye göre anket sonucu yorumlanarak, atılganlık veya çekingenlik durumlarına karar verilmiştir.

Düşük: çekingenlik Ortalama Yüksek: atılganlık

30.....105.....180

30.....80 Çekingenlik

80.....130 Orta

130...180 Atılganlık

Bulgular

Çalışma kapsamında kullanılan veriler; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve sosyal ilişkilerini belirleyen cinsiyet, bölüm, gelir düzeyi, çoğunlukla yaşanan yer, internet kullanım düzeyi gibi bilgileri içeren kişisel bilgi formu ve Rathus Atılganlık Envanteri ile toplanmıştır. Değerlendirmede, frekans analizi ve çapraz karşılaştırmalı istatistiksel analizler kullanılmıştır.

Tablo 2: Demografik Bilgiler

Cinsiyet		Frekans	Yüzde
	Bayan	251	62,8
	Erkek	149	37,3
	Toplam	400	100,0
Gelir		Frekans	Yüzde
	Yeterli	102	25,5
	İdare ediyor	211	52,8
	Yetersiz	87	21,8
	Toplam	400	100,0
Medenidurum		Frekans	Yüzde
	Bekar	394	98,5
	Evli	6	1,5
	Toplam	400	100,0
Bölüm		Frekans	Yüzde
	Muhasebe	89	22,3
	Banka sigorta	87	21,8
	İşletme	82	20,5
	Maliye	87	21,8
	Menkul Kıymetler	31	7,8
	Pazarlama	24	6,0
	Toplam	400	100,0

Değerlendirme kapsamına alınan öğrencilerin %62 si bayan ve diğerleri erkektir. İlçe ve merkezde yaşayan öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin gelir düzeyi dağılımı ise %25 oranına yeterli, %22 oranında yetersiz ve %53 oranında idare ediyor

şeklinde tespit edilmiştir. Bekar olduğunu belirten öğrencilerin okudukları bölümler ise sosyal bilimler alanında dağılım göstermektedir.

Tablo 3: Yaşam Alanı Bilgileri

Çoğunlukla yaşadığı yer		Frekans	Yüzde
	Koy	39	9,8
	Kasaba	57	14,3
	Küçük şehir	217	54,3
	Büyük şehir	87	21,8
	Toplam	400	100,0

Yaşadığı yer		Frekans	Yüzde
	Ailemle	170	42,5
	Arkadaşlarımla evde	63	15,8
	Yalnız evde	3	0,8
	Yurtta	164	41,0
	Toplam	400	100,0

Çoğunlukla yaşanan yer ve şu an mevcut durumda yaşanan yer tespiti, sosyal düzeyin belirlenmesinde önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır. Öğrencilerin %54 ü küçük şehirlerden, %22 si büyük şehirlerden ve diğerleri köy, kasaba benzeri küçük yerleşim alanlarından gelmektedir. Mevcut durumda yaşanan yer %43 oranında aile yanında ve diğerleri arkadaşlarıyla ya da yalnız evde ve yurtta şeklinde tespit edilmiştir.

Tablo 4: İnternet Kullanım Durumu

İnternet kullanım durumu		Frekans	Yüzde
	Günde 1-2 saat	138	34,5
	Günde 3-4 saat	39	9,8
	Günde 4 saatten fazla	23	5,8
	Haftada 1-2 saat	105	26,3
	Haftada 1-2 saatten fazla	47	11,8
	Ayda 1-2 saat	48	12,0
	Toplam	400	100,0

İnternetin çağımızda sosyal statüyü belirleme noktasında önemli görevleri vardır. Bu bağlamda öğrencilerin ortalama internet kullanım durumları şöyle tespit edilmiştir; %34,5 i günde 1-2 saat, %26,3 ü haftada 1-2 saat, %9,8 i günde 3-4 saat ve %5,8 lik küçük bir oran da günde 4 saatten fazla internet başında vakit geçirmektedir.

Tablo 5: Envanter Özet Tablosu

		Frekans	Yüzde
	Çekingen	72	18,0
	Ortalama	228	57,0
	Atılğan	100	25,0
	Toplam	400	100,0

Rathuss' un envanterinde hesaplanan puanlara göre öğrencilerin atılğanlık düzeyleri dağılımı kategorize edilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %18 i çekingen, %25 i atılğan ve %57 si ise ortalama düzeydedir. Bu bilgilerin sosyal düzeyi belirleyen kişisel faktörlerle karşılaştırılması konu hakkında daha açıklayıcı bilgi verecektir.

Tablo 6: Öğrencilerin yaşam merkezleri ile atılğanlık durumlarının karşılaştırılması

		Atılğanlık durumu			Toplam
		Çekingen	Ortalama	Atılğan	
YER	İlçe	32	92	26	150
	Merkez	20	100	130	250
Toplam		52	192	156	400

Öğrencilik sürecinde yaşanan kentlerin öğrencilerin sosyal katılım düzeylerinde önemli bir rolü bulunmaktadır. İlçede ve merkezde okuyan öğrenci dağılımı tablosunda bu rol net olarak gözlemlenmektedir. İlçede okuyan öğrencilerin çekingenlik oranı merkezde yaşayan öğrencilere göre daha yüksekken, merkez öğrencileri daha küçük yerleşim alanları olan ilçelerde bulunan öğrencilerden daha atılğan bir dağılım göstermektedir. Bu bağlamda üniversite binalarının bulunduğu merkezler, öğrenciler üzerinde önemli etkilere sahiptir.

Tablo 7: Öğrencilerin cinsiyetleri ile atılğanlık durumlarının karşılaştırılması

		Atılgnlık durumu			Toplam
		Çekingen	Ortalama	Atılgn	
Cinsiyet	Bayan	46	136	69	251
	Erkek	26	92	31	149
Toplam		72	228	100	400

Cinsiyet dağılımı ile öğrencilerin atılgnlık envanter puanları karşılaştırılmasında, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere oranlara daha atılgn bir oranda olduğu görülmektedir. Sosyal düzeyin etkenlerinden biri olan cinsiyet durumu da kişilerin atılgnlıklarında önemli bir rol üstlenmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin gelir düzeyleri ile atılgnlık durumlarının karşılaştırılması

		Atılgnlık durumu			Toplam
		Çekingen	Ortalama	Atılgn	
Gelir	Yeterli	14	62	26	102
	İdare ediyor	34	125	52	211
	Yetersiz	24	41	22	87
Toplam		72	228	100	400

Eğitim durumu, cinsiyet gibi kriterlerin yanı sıra gelir de önemli bir sosyal düzey göstergesidir. Gelir düzeyinin, ortalama standartlarda yaşam olanağı sağlayacak şekilde olması bireylerin aynı zamanda yaşam şekillerini ve insan ilişkilerini de etkiliyor olması kaçınılmaz bir gerçektir. Gelir düzeyi ile atılgnlık arasında orantılı bir dağılım söz konusudur.

Tablo 9: Öğrencilerin çoğunlukla yaşadıkları yer ile Atılgnlık durumlarının karşılaştırılması

		Atılgnlık durumu			Toplam
		Çekingen	Ortalama	Atılgn	
Çoğunlukla Yaşanılan Yer	Koy	11	23	5	39
	Kasaba	11	31	15	57
	Küçükşehir	39	128	50	217
	Büyükşehir	11	46	30	87
Toplam		72	228	100	400

Şehirleşme ve yaşanılan şehir merkezlerinin büyüklüğü bireylerin yaşam standartlarının ve sosyal düzeylerinin göstergeleri arasındadır. Anket uygulanan öğrencilerin

çoğunlukla yaşadığı yerlerdeki merkezileşme ve alan büyüdükçe atılgnlık da artmaktadır. Köy, kasaba, ilçe gibi daha küçük yerleşim yerlerinde doğup büyümüş olan öğrencilerin envanter puanları, büyük merkezlerdeki öğrencilere oranla daha düşüktür.

Tablo 10: Öğrencilerin internet kullanım oranları ile Atılgnlık durumlarının karşılaştırılması

		Atılgnlık durumu			Toplam
		Çekingen	Ortalama	Atılgn	
İnternet	Günde 1-2 saat	18	86	34	138
	Günde 3-4 saat	3	18	18	39
	Günde 4 saatten fazla	10	9	4	23
	Haftada 1-2 saat	21	67	17	105
	Haftada 1-2 saatten fazla	7	20	20	47
	Ayda 1-2 saat	13	28	7	48
Toplam		72	228	100	400

İnternet, teknik olarak, birçok bilgisayarın ve bilgisayar sistemlerinin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. İnternet aracılığıyla, insanlar her geçen gün gittikçe artan üretilen bilgiyi saklama-paylaşma ve ona kolayca ulaşma olanağı sahip olmaktadır.İlgiyi paylaşma ve saklama işlevi dışında kişiler arasında interaktif bir iletişim ortamı sağlama özelliği ile de sosyal yaşam üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. İnterneti kullanan, bilgiyi paylaşan ve sosyal etkileşim içerisinde olan öğrencilerin sosyal atılgnlık düzeyleri artmaktadır.

Tablo 11: Özet frekans tablosu

	Çok iyi uyuyor	Orduka uyuyor	Biraz uyuyor	Pek uyuyor	Fazla uyuyor
1.Bence insanların çoğu benden daha Atılgn ve saldırganıdır.	46	78	153	76	47
2.Sıkılgnlığım yüzünden karşıt cinse herhangi bir önerimde bulunamıyor ya da onların önerilerini kabul edemiyorum.	27	35	78	107	53
3.Bir lokantada isteğime göre hazırlanmamış bir yemek gelince garsona şikayette bulunurum.	82	64	84	80	90
4.Başkalarının beni kırdıklarını fark ettiğim halde onları incitmemeye dikkat ederim.	162	76	68	49	45
5.İstemediğim bir malı almam için ısrar edilirse “hayır” demekte zorluk çekerim.	65	51	80	67	137
6.Benden bir şey yapmam istendiğinde nedenini öğrenmekte ısrar ederim.	19	21	60	85	215
7.İnsanı geliştirici ve sert tartışmalara katılmak istediğim zamanlar olur.	39	44	117	81	119
8.Senin durumundaki herkes gibi ben de yükselmek için çabalarım.	17	15	41	114	213
9.Dođrusunu isterseniz insanlar beni kullanır.	7	12	48	84	249
10.Yeni tanıştığım insanlarla ya da yabancılarla rahatlıkla konuşurum.	56	54	84	106	100

11.Karşıt cinsten çekici birine ne söyleyeceğimi çoğu kez bilmem.	57	43	86	100	114
12.Resmi telefon konuşmaları yapmaktan çekinirim.	35	43	87	84	151
13.Bir işe mektup yazarak başvurmayı yüz yüze görüşmeğe tercih ederim.	133	43	53	49	122
14.Satın aldığım şeyleri geri vermekten sıkılırım.	93	93	87	48	79
15.Beni rahatsız eden saygıdeğer bir yakınıma, rahatsızlığımı ifade etmek yerine duygularımı ondan saklamayı yeğlerim.	59	50	94	89	108
16.Aptalca görünürüm korkusuyla soru sormaktan kaçırım.	27	33	59	92	189
17.Bir tartışma sırasında kızdığım, hırslandığım belli olacak diye korkarım.	23	34	54	89	200
18.Tanınmış ve saygı duyulan bir kimsenin yanlış bir şey söylediğini duyduğumda, dinleyenlere kendi görüşümü de duyurmaya çalışırım.	30	49	150	82	89
19.Önem ve değerli iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görmem.	185	109	57	29	20
20.Önem ve değerli bir iş yaptığımda başkalarının bunu öğrenmesinde sakınca görürüm.	23	24	57	103	193
21.Duygularımı ifade ederken açık ve samimiyimdir.	12	15	41	110	222
22.Biri benim hakkımda yanlış ve kötü şeyler söylerse, hemen o kişiyle konuşurum.	28	33	62	104	173
23.Çoğunlukla hayır demekte güçlük çekerim.	80	71	97	62	90
24.Duygularımı anında açığa çıkarmaktansa biriktirmeyi yeğlerim.	87	76	114	53	70
25.Kötü bir hizmetten şikayetçi olurum.	20	46	80	105	149
26.Övüldüğümde bazen ne diyeceğimi bilemem.	128	100	96	38	38
27.Tiyatro, konferans gibi topluluklarda iki kişi yüksek sesle konuşursa, onlara susmalarını ya da konuşmalarına başka yerde devam etmelerini söylerim.	51	52	98	89	110
28.Kuyrukta öne geçen birine yaptığının yanlış olduğunu söylerim.	56	38	73	84	149
29.Fikrimi ifade etmekte zorluk çekerim.	171	67	83	44	35
30.Hiçbir şey söyleyemediğimiz zamanlar olur.	104	76	108	59	53

SONUÇ

Çağımızda, iletişim, bilim ve teknoloji alanında hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. Yaşanan bu gelişmeler insan hayatının hemen her alanında kendini hissettirmeye başlamıştır. Özellikle iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler insanların hayatlarını değiştiren en büyük etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü iletişim sayesinde insanlar arasında bilgiler, fikirler veya davranışlar paylaşılabilir ve insanlar iletişime dayanan sosyal ilişkiler yoluyla çevrelerindeki dünyayı oluşturacak anlamlar yaratmakta ve sonra da bu anlamlara göre davranmaktadır. İletişim süreçlerinde yaşanan gelişmelerle insanlar artık bilgiye daha kolay ulaşabilir hale gelmiştir. Bilgiler, fikirler ve davranışlar sınırları aşarak hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştır. İnsanlar arasında bilginin hızlı bir şekilde yayılmasıyla içinde bulunduğumuz çağ bilgi çağı haline gelmiştir. Bilgi çağıyla birlikte ekonomide, toplumsal alanda, siyasal alanda, yönetsel alanda, akademik alanda vb. pek çok alanda hızlı bir dönüşüm yaşanmaya başlanmıştır.

Bilgi paylaşımının en önemli olduğu kurumlardan biri olan üniversitelerde bulunan öğrencilerin iletişim sürecine aktif olarak katılmaları, bilgiyi arayıp bulmaları çok önemlidir. İlk ve orta öğretimden farklı olarak, öğrencileri bilimsel araştırmaya yönlendiren bu kurumlar, sosyal yaşam düzeyi noktasında önemli etkilerde bulunmaktadır. İnsan yaşayan bir canlı olarak ihtiyaçları olan bir varlıktır. İhtiyaç ve gerekliliklerin yanı sıra insanoğlu sonsuz isteğe sahiptir. İnsanın ihtiyaç ve isteklerindeki öncelikler ve bu önceliklerin ardında yatan sebepler insanın hayata bakışının yani kültürünün ve yaşadığı sosyal hayatın bir parçasıdır.

Bireyler çevreyle daimi bir etkileşim içerisindeyken çevresel etkenler her birey için farklı olmaktadır. Bu farklılıklar içerisinde bireyleri ortak bir paydada buluşturmak ise çok zahmetli ve zor bir iştir. Sözü edilen faktörleri kullanarak bireyin en çok nelerden etkilendiği tespit edilirse sosyal yaşam düzeylerinin belirlenmesi için iyi bir girdi elde edilmiş olur.

Çoğunlukla yaşadıkları yani doğup büyüdüğü yerler olan yaşam alanlarından, üniversite eğitimi almak için farklı yaşam alanlarına taşınan öğrencilerin çevreyle etkileşimi ve uyumunun yanı sıra kişisel özellikleri de önemli bir belirleyicidir. Yapılan çalışmada tespit edilen atılma düzeyleri ve kişisel özellikler arasında bağlantı bu gerçeği gözler önüne sermektedir. Kendi yaşam alanlarından farklı alanlara gelen öğrencilerin atılma düzeylerinde, üniversite binalarının bulunduğu kent merkezlerinin sosyal alanlar olması, öğrencilerin de daha sosyal olmasını sağladığı gerçeği bu çalışmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Üniversite yapılandırmaları gereği il merkezlerinde bulunan kampüsler dışında rektörlüğe bağlı olarak kurulan ilçe meslek yüksek okullarının öğrencilere sosyal yaşam kalitesi anlamında katma değeri söz konusu değildir. Üniversite eğitimi sadece bilgiyi öğretmeyi değil, gençleri hayata hazırlama noktasında farklı konuları da amaç edinmiş bir süreçtir. Bu süreçte öğrenciliğine devam eden öğrencilerin yaşam alanları yeniden düzenlenmeli ve özellikle ilçelerde bulunan meslek yüksek okulu öğrencilerinin, pratik eğitime duyduğu ihtiyaç göz önünde bulundurulmalıdır.

Bilgiye olan ihtiyacın artmasıyla paralel olarak gelişen bilgiye erişim olanaklarının artışı sınırlandırılmamalı ve yaşam standartlarının yüksek öğretim kurumlarının amacına

hizmet eder niteliğe ulaştırılması, mevcut öğrencilerin sosyal anlamda daha atılgan ve girişimci ruhlara sahip olması sonucunu da beraberinde getirecektir.

KAYNAKÇA

BALCI, Sebahattin. : “Meslek Teknik Eğitimin Önemi ve Gelecek İçin Öneriler”, Muğla, II.Ulusal Meslek Yüksekokulları Müdürler Toplantısı Sonuç Raporu, 14-15 Nisan 2006, Muğla Üniversitesi Basımevi

ÇAKIR, Mehmet.Fatih. “Marka Oluşumunda Reklamın Yeri”,Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, 2007.

FİDAN,Nurettin, Erden,M. :“Eğitime Giriş” , Alkım Yayınevi , Ankara , Türkiye , (2005)

GÜR, Ş. .. [2000], Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü, YEM, İstanbul s.12.

HANKINSON, G ve COWKING, P, **The Reality Of Global Brands: Cases And Strategies For The Successfull Management Of İnternational Brands**, Mc Graw Hill Publising Co.,1996

İŞİK, Metin. “İletişimden Kitle İletişimine”, Konya: Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 2000.

KESİM, Mehmet. “İletişim Teknolojisindeki Yeni Gelişmelerden Teletext ve Viewdata’nın Uzaktan Eğitimde Kullanılması” (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1985).

MUTLU, Erol. “İletişim Sözlüğü”, Ankara: Ark Bilim ve Sanat Yayınları, 1998.

YILMAZ, Serpil ve Arslan E. “İşletmelerin Hedef Kitlelerine Ulaşabilmeleri İçin Yerel Radyo Ve Reklamların Kullanımı Ve Etkinliği”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı:18, 2007.

YILMAZ, Süleyman Sırrı. “Kültür ve Bilincin Türdeşleşmesi Açısından Televizyon”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi 2001.

<http://www.bianet.org/diger/egitim1312.htm>